

PEPA GUARDIOLA CHORRO

(Xàbia, 1953)

Mestra, activista feminista i per la llengua, escriptora, autora de nombroses obres adreçades al públic infantil i també als lectors i lectores adults, així com de materials curriculars.

Capítol 3

[...]

—Aquesta darrera setmana ha sigut una de les més doloroses que he viscut, primer en acomiadar-me per sempre de l'estimat amic Samuel, i després en veure com aquell que us va fer tant de mal barrava les portes de casa vostra i us mantenia empresonats. La meua sang vella bull en pensar que el privat pot ser tutor teu i del teu germà. Sé que si no actuem, així serà. Ningú no pot negar l'ascendència d'en Ramon sobre vosaltres i, com a familiar més proper és ben probable que els cònsols li atorguen la tutela. Sé com de difícil és sotmetre's als esdeveniments hostils!, però desobeir el Consolat significa promoure discòrdies. Són tan subtils els fils que mantenen equilibrades les relacions entre jueus i cristians que qualsevol motiu pot produir un enfrontament, del qual seriem nosaltres els pitjor parats. Sí, he passat uns dies dolents i plens de confusió! Ara, per si no eren prou terribles les circumstàncies, tu les compliques més amb la idea de fugir. Qui creus ser, infeliç donzella, per a pretendre viatjar per camins insegurs en busca d'un protector? Amb quines influències comptes per a anar on el rei i reclamar-li atenció? Esperava el teu ocell i vens en persona, llesta per a escapar. Què faré amb tu, criatura imprevisible?

Dit això, el rabí callà, prengué Susanna pels muscles, l'aixecà i li besà el front. Aleshores el batlle n'Abraham vingué junt a la jove i parlà amb la veu potent que li era habitual:

—Susanna ibn Todrós, ets imprevisible perquè ets filla del destí inesperat, i igual que ell mai no sabem com procediràs. Fa dinou anys, amb el teu naixement es feren públics els amors secrets entre el cristià Àlvar Gaucelm i la jueva Sara ibn Todrós. Ens estremírem els montpellerins pel gran pecat dels dos amants; jueus i cristians, cada comunitat pel seu compte, decidírem imposar-los fortes penes. Els cristians, capitanejats pel bisbe de Magalona i esperonats per la família Gaucelm, acusaren de traïdor, deslleial i infidel n'Àlvar i l'excomunicaren. Nosaltres, els jueus, ho tinguérem més difícil. La sinagoga, amb el rabí Isaac al front, acordà estranyar del poble d'Israel Sara ibn Todrós, no permetre-li viure al call de Montpeller i prohibir-li parlar amb cap fidel de la llei de Moisès; condemnàrem ta mare a un ostracisme ben cruel. Llavors, ton pare, renegà de la religió en què havia sigut criat i professà la de l'estimada. El teu avi, Samuel ibn Todrós, aconseguí que admetérem n'Àlvar a la comunitat hebrea i el rabí major acabà per beneir la unió entre el convers i la filla del mercader, a la qual perdonàrem el càstig imposat. Però el fet enervà encara més els cristians, que veren en l'actitud del renegat un estratagema per salvar l'amada, així que l'amenaçaren de mort i intentaren assassinar-lo. N'Àlvar hagué de fugir de la vila. Durant molts anys poc o res en sabérem, i quan els ànims s'apaivagaren, perquè amb el temps les passions s'atenuen, tornà a deixar-se veure per Montpeller convertit en mercader. Però potser, i a contracor d'allò que diuen, de vegades la força de l'odi és major que la de l'amor, ja que tots haguérem de patir un nou entrebanc: ton pare ni arribà a vell ni veié créixer els fills. Fa cinc anys, la seua dissortada mort ens omplí de pena i de sospites. El khàzar Obadja, que l'acompanyava seguit, assegurà que l'havien enverinat estant a la ciutat de Gènova, mes ni Samuel ni Sara volgueren denunciar-ho per no remoure enemistats; callàrem i suportàrem en penós silenci el succés. Amb tot, les desavinences que els Todrós no volgueren encendre amb

l'estrany enverinament, sorgeixen ara propiciades per la mateixa criatura que en venir al món havia encetat la discòrdia. Així són les coses que estableix la fatalitat!

Susanna mirà dolguda el batlle:

—Creieu que jo no he sentit de ben menuda el patiment provocat per la meua existència? Penseu que no vaig desitjar ser jo l'enverinada? Però què puc fer? Consentir impassible que em recloguen? És que no he purgat amb sobres el delit de nàixer? Durant molts anys he envejat mon pare, que corria lliure pel món, i he plorat amb ma mare no poder anar més enllà del call, atemorida per les amenaces del privat. Ara ningú no pot obligar-me a ser esclava d'aquell que no coneix el perdó. No viuré amb en Ramon, ni toleraré que s'enduga el meu germà, ni que humilie més ma mare. Mereixem la pau, ens l'hem guanyada amb nafres al cor. Per l'afecte que li professàveu al meu avi, per tot quan l'heu vist lluitar, deixeu-me anar a implorar protecció a qui me la pot donar. Sé que el senyor en Jaume escoltarà la meua súplica. No sigueu vosaltres més severs que un rei cristià, no em negueu la llibertat i doneu-me la benedicció perquè el meu viatge siga segur.

Fragment d'*El desordre de les dames*